

Stanovisko Svazu průmyslu druhotných surovin ČR k návrhu zákazu výkupu odpadů

Svaz průmyslu druhotných surovin ČR sdružuje právnické osoby podnikající v rámci recyklačního průmyslu. Obratem představuje téměř 40 % celkového obrátu firem, působících při nakládání s druhotnými surovinami v ČR.

Svaz průmyslu druhotných surovin ČR vydává k zítřejšímu projednávání zákona o odpadech následující stanovisko:

Zákazem výkupu odpadů by byli postiženi:

- 1) **Provozovatelé malých a středních sběrů a výkupů odpadů** (často rodinné firmy), které přijímají odpady z 97 % od občanů obcí; pro tyto firmy by byl zákon likvidační. Postiženo by bylo 82 % legálních výkupů, tzn. až 2 300 výkupů v ČR.
- 2) **Občané, kteří legálně nakládají se svým majetkem** – např. z pozůstalosti, při úklidu nemovitostí, při modernizaci rodinných domů (výměna kotle, radiátorů, atd.); počet obyvatel, kteří odevzdávají odpad členským firmám Svazu průmyslu druhotných surovin ČR, převyšuje 1 mil. obyvatel, někteří předávají odpady několikrát za rok. Zejména sociálně slabým skupinám (důchodci, rodiny žijící na úrovni životního minima, atd.) se sníží koupěschopnost. Celorepublikově lze odhadnout počet uživatelů výkupů odpadů na 2 – 2,5 mil. obyvatel. Přičemž míra chudoby v ČR je téměř 10 %.
- 3) **Stát – dojde ke zvýšení míry chudoby**, která se pohybuje blízko 10% hranice (**viz obr. 1**).
- 4) **Stát – zvýšení výdajů státního rozpočtu na sociální dávky** - předpokládané dopady odhadujeme **přes 10 000 nově nezaměstnaných** – z toho na 4 500 výkupčích (zákaz výkupu postihne fatálním způsobem cca 82 % výkupů, které jsou založeny na občanském sběru) a cca 6 000 souvisejících profesí (dopad 55 %) – úprava odpadu (obsluhy strojního zařízení – nůžky, lisy, manipulační technika), doprava a administrativa
- 5) **Stát – snížení dosud kladné obchodní bilance** (1 400 000 t železného šrotu, 600 000 t papíru a dalších komodit) – **viz obr. č. 2**.. Snížení daňových příjmů.

Svaz průmyslu druhotných surovin ČR

Czech Confederation of Secondary Raw Materials Industry

národní člen Bureau of International Recycling (BIR) a

člen Bundesverband Sekundärrohstoffe und Entsorgung e.V. (bvse)

- 6) **Stát – lze očekávat, že nelegálně působící subjekty posílí svoji činnost a zejména kovy budou nelegálním způsobem vyváženy mimo ČR;** tzn., že dopady budou jak ekonomické (snížení daňových příjmů a zvýšení výdajů na sociální dávky) a současně
- 7) **Stát - snížení množství odpadů v legálním sběru a recyklaci** – to může mít negativní dopad na plnění recyklačních cílů ČR.
- 8) **Stát – ztížená kontrolní činnost nelegálně působících subjektů** (násobně náročnější než kontrola legálních provozů)
- 9) **Stát – snížení surovinové bezpečnosti**
- 10) **Stát – zvýšené nároky na investice do sběrných dvorů a systémů sběru** od obcí s minimální či problematickou efektivitou investic
- 11) **Obce – bez finanční motivace k odevzdávání odpadů bude růst počet černých skládek,** které budou muset likvidovat obce z veřejného rozpočtu
- 12) **Recyklační průmysl – snížení množství a kvality druhotných surovin**
- 13) **Recyklační průmysl – zmařené investice** v důsledku nepředvídatelnosti práva; v řadě případů se jedná o investice s podílem z dotací EU
- 14) **Narušení dobrých vztahů mezi recyklačním průmyslem a obcemi** – v řadě obcí jsou výkupny zapojeny do systému nakládání s odpady v obci a údaje z výkupu jsou používány k plnění cílů třídění odpadů i pro získání finančních bonusů obcí od AOS EKOKOM, a.s.

Kdo bude zvýhodněn zákazem výkupu odpadů:

- 1) **Obce** – dnes tvoří příjem kovů na sběrných dvorech 1-3% z celkové hmotnosti předaných odpadů; **lze očekávat mírné navýšení. Příjmy z prodeje posílí komunální rozpočty na úkor dnešních individuálních příjmů majitelů kovových odpadů.**
- 2) **Obce** – vypisování veřejných zakázek na pořízení paralelních infrastrukturních investic (sběrné dvory, systémy sběru, atd.)
- 3) **Správní úřady** – omezí se potřeba provádění kontrolní činnosti vůči legálně působícím subjektům

Svaz průmyslu druhotných surovin ČR

Czech Confederation of Secondary Raw Materials Industry

národní člen Bureau of International Recycling (BIR) a

člen Bundesverband Sekundärrohstoffe und Entsorgung e.V. (bvse)

Svaz průmyslu druhotných surovin ČR důrazně upozorňuje na nejistý dopad zamýšleného opatření (zákaz výkupu odpadů od obyvatel) na snížení socio-patologických jevů – krádeže kovů. Dle názoru SPDS ČR povede spíše k nárůstu trestné činnosti mimo legální rámec zařízení pro nakládání s odpady, včetně nárůstu nelegálního vývozu do okolních zemí.

Odborníci by měli rovněž posoudit i **možnost přesunu zájmu sociálně nepřizpůsobivých pachatelů trestné činnosti na jiný zpeněžitelný druh zboží**. V průběhu minulého a letošního roku jsme upozorňovali, že z hlediska statistiky trestných činů se na úseku krádeží nejedná o celospolečensky vybočující jev s ohledem na statistiky jiných majetkových trestných činů.

Například počet krádeží motorových vozidel v roce 2013 stoupl již na 10 736. Nikoho zatím nenapadlo, že by vozidla nesměli vykupovat od obyvatel autobazary a provozovatelé autovrakovišť, ale že by vozidla měli fyzické osoby, které nejsou oprávněné k podnikání, zdarma odevzdávat na sběrné dvory obcí, jako opatření k eliminaci trestné činnosti – krádeží vozidel. Jakkoli je tato analogie přitažena za vlasy, jedná se o stejný problém s vyšším ekonomickým dopadem. Jediná odlišnost je, že se přímo netýká obcí.

Základ celé problematiky je ekonomický zájem obcí (možná spíše Svazu měst a obcí než samotných obcí) využít implementaci odst. 1 čl. 11 směrnice 98/2008/ES (provedenou zákonem 184/20014 Sb.) pro své ekonomické zájmy a zájmy zvýšení sběru obalových odpadů z komunální sféry cestou komunalizace majetku vlastních obyvatel.

Od nejistého dopadu na kriminalitu lze ale na druhé straně zcela jistě očekávat negativní dopady na zvýšení nezaměstnanosti až o 10 tis. obyvatel, kteří přijdou o zaměstnání nebo o možnost podnikání. Negativně se tato opatření mohou projevit i **v růstu míry chudoby**, protože budou znemožněny doplňkové příjmy sociálně ohrožených obyvatel.

V této souvislosti je nutné opětovně upozornit **na neústavnost** takové snahy a deklarovat jednoznačný zájem legálně působících podnikatelských subjektů na ochranu svého podnikání. Jsme připraveni podílet se na přípravě legislativně vyvážených opatření, ale současně jsme připraveni hájit legální podnikatelské zájmy a vynaložené investice všemi dostupnými legálními prostředky.

Podporujeme zvýšení kontrolních a sankčních pravomocí obcí vůči výkupnám v jejich správním obvodu. Podporujeme přísné a kontrolovatelné podmínky provozu výkupu a vymahatelné sankce za porušení zákonů. **Mnohokrát jsme veřejnou správu upozorňovali na potřebu přísného postihu pachatelů, zejména při vzniku obecného ohrožení (v důsledku krádeže kovů) a nutnosti definování vzniklé škody v ceně nového předmětu, zařízení – nikoli v ceně šrotu, jak se dnes děje**. Pachatelé této trestné činnosti jsou tak doslova zvýhodňováni před přísným postihem. Současně jsme mnohokrát veřejnou správu upozorňovali i

Svaz průmyslu druhotných surovin ČR

Czech Confederation of Secondary Raw Materials Industry

národní člen Bureau of International Recycling (BIR) a

člen Bundesverband Sekundärrohstoffe und Entsorgung e.V. (bvse)

na rozšiřování organizované trestné činnosti a dalšího nelegálního nakládání s kradenými, zejména zabezpečovacími prvky dopravní infrastruktury.

Společnosti ve Svazu průmyslu druhotných surovin působí v souladu s právní úpravou EU (směrnice 98/2008/ES), ale i v souladu s naším právním řádem. Investují do rozvoje podnikatelské činnosti. Krok, který učinil Senát je cestou nepředvídatelnosti práva v ČR.

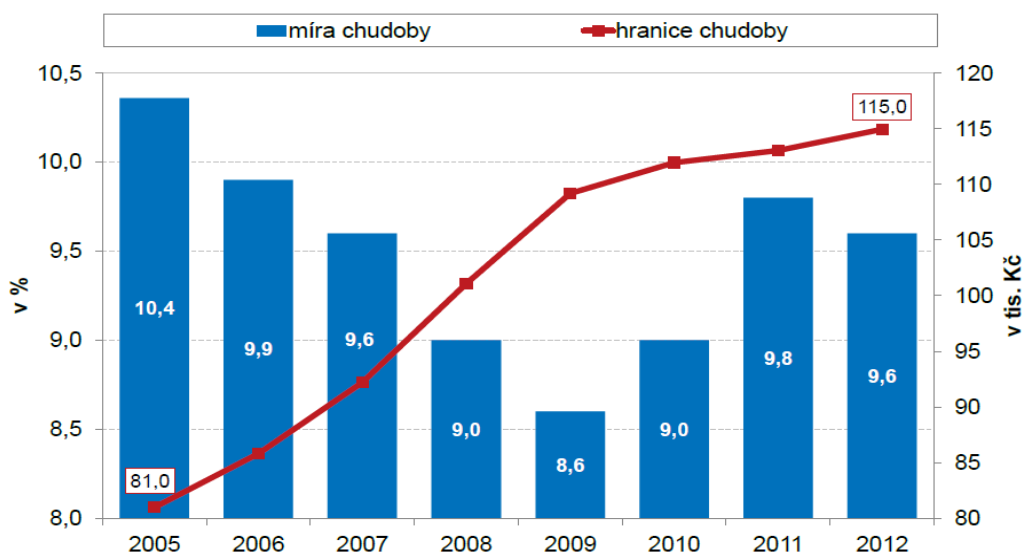
Neschopnost a neochota veřejné správy v minulosti k řešení dlouhodobého problému obecného nárůstu trestné činnosti (nejen v oblasti kovů) nemůže být založena na diskriminaci nějaké zájmové skupiny na úkor jiné.

Svaz průmyslu druhotných surovin předpokládá, že Poslanecká sněmovna se vydá cestou racionální a nepodpoří předvolební snahy SMO ČR, které nejsou ničím jiným, než sociálním inženýrstvím s nepopsanými důsledky.

Podklady:

Obr. 1 - Prezentace ČSÚ „ŽIVOTNÍ PODMÍNKY ČESKÝCH DOMÁCNOSTÍ“ ze dne 23.6.2013

Vývoj míry chudoby a hranice chudoby (2005–2012)

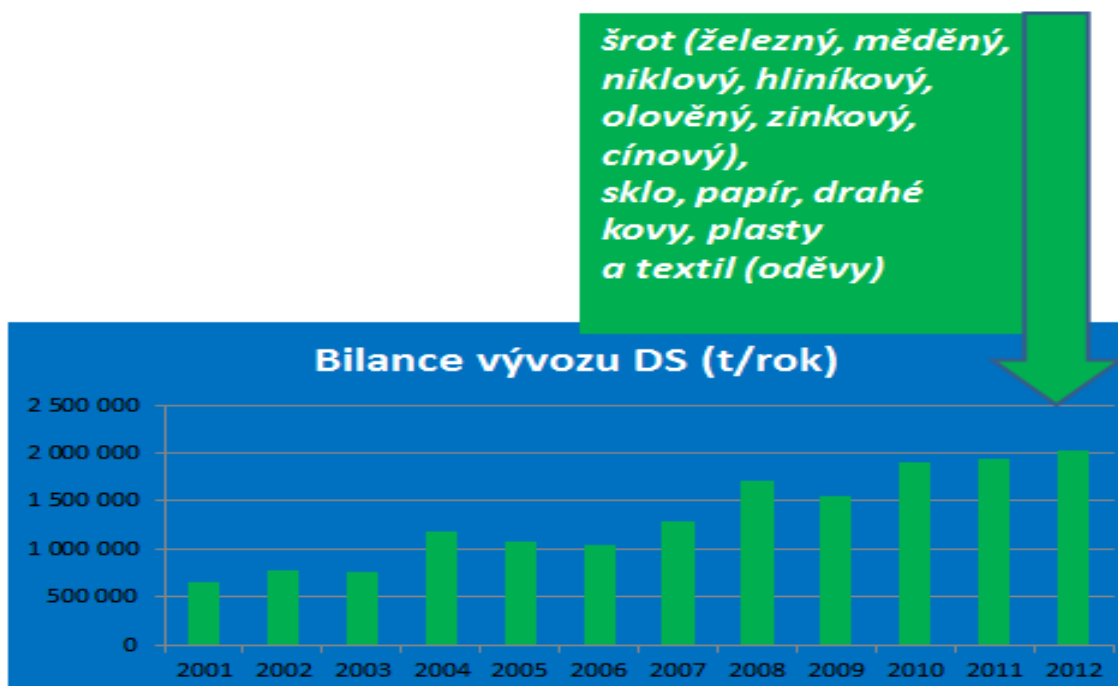
Svaz průmyslu druhotných surovin ČR

Czech Confederation of Secondary Raw Materials Industry

národní člen Bureau of International Recycling (BIR) a

člen Bundesverband Sekundärrohstoffe und Entsorgung e.V. (bvse)

Obr. 2 – Celková bilance druhotných surovin v ČR a podíl vývozu a dovozu nejvýznamnějších druhotných surovin (z hlediska hmotnostní bilance)

Zdroj: MPO ČR, SPDS ČR

Další údaje:

Základní statistické ukazatele, vztahující se k problematice výkupu odpadů:

- 1) Prvovýkup je záležitostí z cca 97 % výkupu od občanů (**Prvovýkup** – jedná se převážně o menší výkupny, které jsou určeny zejména občanům (95 – 99 %). Většina je provozována v režimu OSVČ. Řada z výkupen je vybavena i technologickým zařízením na manipulaci s odpady a na jejich mechanickou úpravu (řezání, stříhání, lisování, atd.))
- 2) Jednoznačně převažují kovy – 94,4 %, papír, sklo, plasty 4,7 % a baterie a akumulátory pak tvoří 0,9 % hmotnostních.
- 3) Barevné kovy se vyskytují v látkovém toku do 10 % z celkové hmotnosti kovů.
- 4) Průměr na výkupnu činí 1038 t/rok
- 5) Hmotnost přijatých odpadů na jednoho pracovníka výkupu je v intervalu 414 – 2860 t/rok
- 6) Pokud se započte prvovýkup a druovýkup, pak od občanů máme celkem 45 % a od ostatních subjektů 55 % (v tom je částečně i neidentifikovaný prvovýkup !!!)

Svaz průmyslu druhotných surovin ČR

Czech Confederation of Secondary Raw Materials Industry

národní člen Bureau of International Recycling (BIR) a

člen Bundesverband Sekundärrohstoffe und Entsorgung e.V. (bvse)

Druhovýkup – jedná se o větší provozovny právnických osob, kde dochází kromě výkupu i k další) úpravě vykoupených odpadů (mechanické. Do těchto výkupen dodávají vykoupený odpad i provozovatelé výkupen z „Prvovýkupní“ sítě.

- 7) Menší výkupna za rok obslouží 800 – 1200 obyvatel, některé násobně
- 8) Větší výkupna za rok obslouží 6 – 8 tis. obyvatel, často i opakovaně
- 9) Počet sběrů (povolených), tzn. všech zařízení v ČR s povolením sběru odpadů (mimo mobilní sběr) je aktuálně 2 727 (78 %), sběrných dvorů je aktuálně 771 (22%)

Množství vykoupených odpadů v ČR (výpočet na základě statistik SPDS ČR) a porovnání s údaji z ISOH (2012)

Druhotná surovina (vykupovaný odpad)	sběr od občanů ve výkupnách	Sběr od firem ve výkupnách	Celkem výkupny v ČR (bez sběrných dvorů)	Množství sběru od obyvatel v ČR celkem – dle údajů MŽP (ISOH)
Kovy*	1 200 115	1 472 345	2 672 460	1 250 573
Papír, sklo, plasty	133 623	163 317	296 940	175 714
baterie	11 044	13 499	24 543	24 740

Pozn: * bez autovraků; podíl barevných kovů cca do 10 % hm.

Personální dopady záměru – očekávaná nezaměstnanost (shrnutí) :

Počet zaměstnanců přímého výkupu: cca 2 na výkupnu

Související profese – manipulace (obsluha nakladačů), obsluha zařízení úpravy a zpracování odpadů (stříhání, rozbrušování, řezání, atd.), pracovníci dopravy, THP (evidence, účetnictví, atd.); Cca 4 pracovníci na výkupnu (interní či externí).

Očekávaná redukce provozů – min. 82 %

Dopad na zaměstnanost výkupních – redukce pracovních míst o 82 % :

Svaz průmyslu druhotných surovin ČR

Czech Confederation of Secondary Raw Materials Industry

národní člen **Bureau of International Recycling (BIR)** a

člen **Bundesverband Sekundärrohstoffe und Entsorgung e.V. (bvse)**

výpověď cca 4 480 pracovníků výkupu – většinou sociálně slabá vrstva, obtížně zaměstnatelní

Související profese – redukce pracovních míst o 55 % :

likvidace cca 6 000 pracovních míst na úseku úpravy, zpracování, dopravy, administrativního zázemí atd. souvisejících činností v rezortu druhotných surovin.